

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

Tukea työhön – Työelämäsanastoa

A

ALAINEN

Alainen tarkoittaa työntekijää. Sana tulee ajatuksesta, että työntekijä tekee työtä johtajan tai esimiehen määräysvallan alla.

AMMATTILIITTO

ammatti + liitto

Ammattiliitto on järjestö, johon kuuluu saman alan työntekijöitä. Ammattiliitto keskustelee työnantajien edustajien (edustaa) kanssa työntekijöiden työehdoista, esimerkiksi palkasta ja työajasta. Ammattiliitto edustaa saman alan työntekijöitä koko Suomessa.

ANSIOLUETTELO

ansio (ansaita) + luettelo

Ansioluetteloon kirjoitetaan, mitä olet tehnyt työelämässä. Ansioluettelossa näkyy, mikä on ammattisi. Ansioluettelo kertoo esimerkiksi myös, missä olet ollut työssä aikaisemmin ja mitä kieliä osaat puhua. Ansioluettelo on lyhyeltä nimeltä CV.

ANSIOSIDONNAINEN TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHA

ansio (ansaita) + sidonnainen (sitoo) + työttömyys (työtön) + päivä + raha

Suomessa työttömälle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Näin työtön ei jää ilman rahaa sillä aikaa, kun hän etsii töitä. Työttömyyspäivärahaan kuuluu peruspäiväraha ja ansio-osa.

Ansio-osan eli ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan maksaa työttömyyskassa. Sen määrä riippuu siitä, kuinka paljon olet saanut palkkaa ennen työttömyyttä. Kaikki eivät saa ansiosidonnaista työttömyysrahaa, koska sille on ehtoja. Ehdot koskevat esimerkiksi sitä, kuinka kauan olet ollut työssä ja kuinka kauan olet ollut

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

työttömyyskassan jäsen.

Ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa maksetaan 500 päivää. Sen jälkeen työtön saa peruspäivärahaa.

AMMATTIOSASTO (YHDISTYS)

ammatti + osasto

Ammattiosasto on pienempi kuin ammattiliitto. Se voi olla yhden työpaikan osasto esimerkiksi ison paperitehtaan osasto. Ammattiliittoon voi liittyä ammattiosastojen kautta. Ammattiosasto on ammattiliiton jäsen.

AMMATTISALAISSUUS

ammatti + salaisuus

Ammattisalaisuus on työhön liittyvää tietoa, jota ei saa kertoa ilman työnantajan lupaa työpaikan ulkopuolella. Ammattisalaisuutta voidaan myös sanoa liikesalaisuudeksi.

AMMATTIYHDISTYSTOIMINTA

ammatti + yhdistys + toiminta (toimia)

Ammattiyhdistystoiminta on työntekijöiden yhteistyötä omien etujen puolesta.

ANSIOSIDONNAINEN PÄIVÄRAHA

ansio + sidonnainen, liitännäinen (sita, liittää) + päivä + raha

Työttömyyskassan jäsenelle maksetaan ansiosidonnaista päivärahaa silloin, kun hän jää työttömäksi. Ansiosidonnainen päiväraha lasketaan työssä saadun palkan mukaan. Ansiosidonnainen päiväraha on aina parempi kuin valtion maksama työttömyysturva.

B

BRUTTOPALKKA

brutto (kokonainen) + palkka

Bruttopalkka on työnantajan maksama kokonaispalkka, johon sisältyvät verot sekä sosiaali- ja eläkemaksut.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

C

CV

curriculum vitae

CV on ansioluettelo. Ansioluettelo kertoo, mitä olet opiskellut ja millaista työtä olet tehnyt. CV on lyhenne latinan kielen sanoista curriculum vitae. CV tarkoittaa monissa muissakin kielissä ansioluettelo.

E

ELÄKE

Eläke tarkoittaa, että sinun ei tarvitse tehdä enää töitä. Suomessa voit jäädä eläkkeelle, kun olet yli 63-vuotias.

ELÄKEVAKUUTUSMAKSU

eläke + vakuutus (vakuuttaa) + maksu

Eläkevakuutusmaksua maksetaan, jotta sinulla on rahaa, kun jäät töistä eläkkeelle. Työnantaja maksaa eläkemaksua noin 17 % bruttopalkasta. 18–53-vuotiaan työntekijän eläkemaksu on 4,3 % bruttopalkasta ja yli 53-vuotiaan 5,4 %.

ESIMIES (puhekielessä pomo)

esi (ensimmäinen) + mies

Esimies on työnantajan edustaja (esimerkiksi työnjohtaja tai osastopäällikkö), joka johtaa ja valvoo työntekijän työtä. Hän on myös opastaa ja neuvoo työntekijää.

Esimieheltä voi kysyä neuvoa ja ohjeita siitä, miten työtä tehdään.

Hänelle pitää ilmoittaa, jos tulet kipeäksi tai jos sinun pitää olla muusta syystä töistä poissa.

Esimies voi olla myös nainen.

H

HOITOVAPAA

hoito (hoitaa) + vapaa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

Äitiysvapaan ja vanhempainvapaan jälkeen äiti tai isä voi jäädä kotiin hoitamaan alle 3-vuotiasta lasta. Tämä aika on hoitovapaata.

Hoitovapaan ajalta ei makseta palkkaa.

Työsuhde ei katkea hoitovapaan aikana eikä työntekijän työsuhdetta saa päättää sen takia, että hän jää hoitovapaalle.

I

IRTISANOMINEN (puhekielessä potkut)

irti (irroittaa) + sanoa

Työnantaja sanoo, että työntekijän työ loppuu. Työnantajan täytyy kertoa, miksi työ loppuu. Työ loppuu usein siksi, että työnantajalla ei ole enää antaa töitä.

IRTISANOMISAIKA

irti (irroittaa) + sanoa + aika

Irtisanomisaika tarkoittaa aikaa, kun työntekijän pitää tehdä töitä, vaikka työnantaja on irtisanonut hänet. Irtisanomisajan pituus lukee työ sopimuksessa. Irtisanomisaikana maksetaan normaali palkka.

IRTISANOUTUMINEN

irti (irroittaa) + sanoa + itse

Kun työntekijä itse sanoo, että haluaa lopettaa työn.

ISYYSVAPAA

isyys (isä) + vapaa

Lapsen isä voi saada isyysvapaata lapsen syntymän jälkeen. Isän täytyy asua lapsen äidin kanssa, jotta voi saada isyysvapaata.

Isyysvapaa on yleensä palkatonta mutta KELA maksaa isyysvapaan ajalta isyysrahaa.

K

KANSANELÄKELAITOS

kansa + eläke + laitos

Kansaneläkelaitoksen tehtävä on turvata suomalaisten

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

perustoimeentuloa, edistää terveyttä ja tukea eri elämäntilanteissa. Kansaneläkelaitos on lyhyeltä nimeltään KELA.

KEHITYSKESKUSTELU

kehitys (kehittyä) + keskustelu

Kehityskeskustelu on esimiehen ja työntekijän välinen keskustelu. Kehityskeskustelussa puhutaan työasioista. Keskustelun tarkoitus on selvittää työntekoon liittyviä taitoja ja toiveita, joita työntekijällä on. Esimies ja työntekijä suunnittelevat yhdessä, miten työntekijä voisi kehittyä työssään.

KILPAILEVA TOIMINTA

kilpaileva (kilpailla) + toiminta

Työntekijä ei saa työsuhteen aikana tehdä sellaista työtä, joka kilpailee oman työnantajan kanssa.

KIRKOLLISVERO

kirkollinen (kirkko) + vero

Evangelisluterilaisen tai ortodoksisen seurakunnan jäsenet maksavat kirkollisveroa. Kirkollisvero on noin 1,3 % bruttopalkasta.

KOEAIKA

koe (testi) + aika

Työntekijällä voi olla työn alussa koeaika. Koeaikana työnantaja katsoo, onko työntekijä sopiva työhön. Työnantaja ja työntekijä voivat lopettaa työsuhteen koeaikana heti. Työnantaja ei saa päättää työsuhdetta koeaikana esimerkiksi työntekijän sairauden tai raskauden takia eikä muilla väärillä perusteilla.

KOKOAIKATYÖ

koko (kokonainen) + aika + työ

Työtä on noin 40 tuntia viikossa.

KULTTUURI- JA LIIKUNTASETELI

kulttuuri + seteli ja liikunta + seteli

Kulttuuri- ja liikuntaseteli on etu, jonka työnantaja tarjoaa. Kulttuuri- ja liikuntaseteli on maksuväline, jolla voi ostaa liikunta- tai

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

kulttuuripalveluita. Setelillä voi esimerkiksi maksaa käynnin uimahallissa tai teatterissa.

KULUNVALVONTA

kulku (kulkeminen) + valvonta

Kulunvalvonnalla valvotaan työntekijän työaika. Joissakin työpaikoissa työntekijä saa henkilökohtaisen kortin, jota näytetään kulunvalvontalaitteeseen aina kun tullaan töihin ja kun lähdetään töistä kotiin. Kulunvalvontalaitteen avulla voidaan katsoa, kuka avasi oven, menikö työntekijä ovesta ulos vai sisään ja mihin kellonaikaan.

KUNNALLISVERO

kunnallinen (kunta) + vero

Kaikesta tulosta on maksettava kunnalle kunnallisveroa. Jokainen kunta päättää itse, kuinka paljon vero on. Kunnallisverolla kunta maksaa yhteisiä palveluja kuten koulutusta, terveyspalveluja, lasten päivähoitoa ja katujen kunnossapitoa.

KUUKAUSIPALKKA

kuukausi + palkka

Kuukausipalkka on palkka, joka maksetaan kerran kuukaudessa.

L

LEPOPÄIVÄ

lepo (levätä) + päivä

Työntekijällä on yleensä 2 vapaapäivää viikossa. Vapaapäiviä ovat yleensä lauantai ja sunnuntai.

LEPOTAUKO

lepo (levätä) + tauko

Työpäivän aikana työntekijällä on taukoja. Jos työpäivä on pidempi kuin 6 tuntia, työpäivän aikana on ruokatauko. Ruokatauon pituus on ½ - 1 tuntia. Ruokatauon lisäksi on yleensä kaksi lyhyttä taukoa tai yksi pidempi tauko. Näitä taukoja sanotaan usein kahvitauoiksi.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

LOMA

Työsuhteen aikana työntekijälle kertyy lomaa. Kesäloma on 24-38 päivää. Kesälomapäivien määrä tulee siitä, kuinka kauan olet ollut työsuhteessa. Työntekijällä on usein oikeus myös talvilomaan ja syyslomaan, jos kertyneitä lomapäiviä on tarpeeksi paljon.

LOMAPALKKA

loma + palkka

Työntekijä saa vuosiloman ajalta normaalin palkan. Se maksetaan yleensä ennen loman alkamista.

LOMARAHA

loma + raha

Lomarahaa on loman ajalta maksettava ylimääräinen lisä.

LOMAUTUS

loma + väliaikainen + työtön (ei työtä)

Työntekijä voidaan lomauttaa, jos yrityksellä ei ole tarjota työtä. Lomautus on väliaikainen toimenpide. Työsuhte ei katkea lomautuksen aikana. Lomautuksen ajalta työntekijä saa työttömyyspäivärahaa.

LOUNASSETELI

lounas + seteli

Lounasseteli on maksuväline, jolla voi ostaa ruokaa työpäivän aikana. Lounassetelillä voi maksaa ruoka-aterian kaupassa tai ravintolassa. Lounasseteliä ei voi vaihtaa rahaksi. Lounasseteli voi olla etu, jonka työnantaja voi tarjota työntekijälle.

LUONTOISETU

luontois (luonnollinen) + etu

Luontoisetu on palkkaa, joka maksetaan muuten kuin rahana. Yleinen luontoisetu on puhelin, jonka käytöstä työntekijän ei tarvitse maksaa. Luontoisetu voi olla myös esimerkiksi lounasseteli tai liikuntaseteli.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

LUOTTAMUSMIES

luottamus (luottaa) + mies

Luottamusmies hoitaa työntekijöiden asioita työnantajan kanssa. Luottamusmies myös auttaa työntekijää, jolla on ongelmia työnantajan kanssa.

Luottamusmies voi olla myös nainen.

M

MÄÄRÄAIKAINEN TYÖ

määrä + aika + työ

Määräaikainen työ on tilapäistä ja väliaikaista työtä. Työnantajalla täytyy aina olla perusteltu syy määräaikaisen työsopimuksen tekemiseen, esimerkiksi äitiys- tai hoitovapaan tai sairausloman sijaisuus tai harjoittelu. Määräaikaista työsopimusta sanotaan usein pätkätyöksi.

N

NETTOPALKKA

netto + palkka

Palkka, jonka työnantaja maksaa työntekijälle, on nettopalkka. Nettopalkasta on vähennetty verot ja eläke- ja sosiaaliturvamaksut sekä muut mahdolliset maksut esimerkiksi ammattiliiton jäsenmaksu.

O

OPPISOPIMUS

oppi (oppia) + sopimus (sopia)

Oppisopimus on määräaikainen työsuhde, jonka aikana opiskelija opiskelee ammattia. Sen aikana työntekijä saa palkkaa. Opiskelija on pääasiassa työpaikalla, mutta käy koulussa opiskelemassa teoria-asioita. Oppisopimuksella voi tehdä koko tutkinnon, tutkinnonosia tai pienempiä kokonaisuuksia. TE-toimisto voi antaa palkkatukea työttömän henkilön oppisopimuskoulutukseen.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

OSA-AIKATYÖ

osa + aika + työ

Osa-aikatyö on työtä, joka ei ole kokoaikatyötä. Työtä on alle 30 tuntia viikossa.

P

PALKALLINEN POISSAOLO

palkka + poissa + olla

Työntekijällä on joissakin tapauksissa oikeus saada palkkaa, vaikka hän ei teekään työtään. Esimerkiksi koulutuksen ajalta työntekijälle on maksettava palkkaa.

Myös jotkut juhlapäivät saattavat olla palkallisia. Tällaisia päiviä voivat olla esimerkiksi omat vihkiäiset, lähiomaisen hautajaispäivä sekä oma 50- ja 60-vuotissyntymäpäivä.

PALKAN LISÄ

palkka + lisä (lisää)

Usein palkkaan liittyy erilaisia lisiä. Tavallisia lisiä ovat muun muassa ikälisä tai kokemuslisä, erilaiset ammattitaitolisät, kielitaitolisä, iltatyölisä, yötyölisä, sunnuntailisä, likaisen työn lisä ja vaarallisen työn lisä.

PALKANMAKSUPÄIVÄ

palkka + maksu + päivä

Palkanmaksupäivä sovitaan työsopimuksessa.

Tuntipalkkaisessa työssä palkka on maksettava kaksi kertaa kuukaudessa. Tällöin palkka lasketaan tehtyjen työtuntien mukaan.

Kuukausipalkkaisessa työssä palkka on maksettava kerran kuukaudessa. Palkka maksetaan pankkitilille.

PALKKA

Työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa. Palkka voi olla esimerkiksi kuukausipalkka tai tuntipalkka. Kuukausipalkka on sama joka kuukausi. Tuntipalkkaa maksetaan sen mukaan, kuinka monta tuntia olet ollut töissä, esimerkiksi kahden viikon tai kuukauden aikana.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

PALKKALASKELMA

palkka + laskelma (laskea)

Palkkalaskelma kertoo, kuinka paljon työnantaja on maksanut palkkaa. Työntekijä saa palkkalaskelman aina, kun palkka maksetaan.

Palkkalaskelma kertoo, milloin palkka maksetaan ja ajanjakson, jota palkka koskee.

Palkkalaskelmassa näkyy, kuinka paljon olet maksanut veroa palkasta.

Palkkalaskelmassa verosta puhutaan sanalla ennakonpidätys. Lisäksi siinä näkyvät myös eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut.

Palkkalaskelmaa kutsutaan usein palkkatodistukseksi tai palkkakuitiksi.

PALKKATUKI

palkka + tuki

TE-toimisto voi antaa raha-apua firmalle työttömän palkkaan, jos katsotaan, että se työsuhde auttaa työnhakijaa myöhemmin saamaan oikean työn. Työsuhde voi olla toistaiseksi voimassa oleva, määräaikainen tai oppisopimuskoulutus.

PALKKATYÖ ELI ANSIOTYÖ

palkka + työ

Palkkatyö on työtä, jonka työntekijä tekee työsuhhteessa työnantajalle.

PEREHDYTTÄMINEN

perehdyttää (perehtyä, opetella, opastaa)

Perehdyttäminen tarkoittaa, että työnantaja antaa uudelle työntekijälle tietoa työstä ja työpaikasta.

Kun työntekijä tulee uuteen työpaikkaan, hän tarvitsee opastusta. Uusi työntekijä saa opastusta, jonka avulla hän oppii tuntemaan työpaikkansa, sen tavat ja ihmiset. Tätä kutsutaan perehdyttämiseksi. Neuvontaa, joka liittyy nimenomaan työtehtäviin, kutsutaan usein työnopastukseksi.

PROGRESSIO

Valtion tuloveroa maksetaan palkan suuruuden mukaan. Hyvin pienistä palkoista ei tarvitse maksaa valtion tuloveroa ollenkaan. Mutta kun

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

palkka nousee, myös veron määrä nousee. Nousemista sanotaan progressioksi.

PROVISIO

tulos (toteutua) + palkka

Provisio (tulospalkka) on palkka, jonka suuruus perustuu työn suoritukseen. Monissa myyntitehtävissä myyjä saa myymänsä tavaran tai palvelun hinnasta sovitun osuuden eli provision.

PÄTEVYYS

pätevä (taitava)

Pätevyys tarkoittaa, että työntekijä osaa tehdä työnsä. Pätevyyden voi saada opiskelemalla koulussa tai työkokemuksesta. Moniin töihin vaaditaan, että työntekijä on suorittanut tietyn koulutuksen ja saanut pätevyden tehdä töitä. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi bussinkuljettajan, sairaanhoitajan tai lääkärin ammatit.

PÄTKÄTYÖ

pätkä (lyhyt) + työ

Työ kestää vain lyhyen aikaa.

R

RUOKATAUKO

ruoka + tauko

Ruokatauko on työpäivän aikana olevan tauko, jolloin työntekijä voi levätä ja syödä. Ruokatauko on yleensä puolen tunnin tai tunnin pituinen. Työntekijällä on oikeus ruokataukoon, jos työpäivä on yli kuusi tuntia pitkä. Yleensä ruokatauko ei ole työaikaa.

Työntekijällä on oikeus myös kahvitaukoihin. Kahvitauot ovat kymmenen tai viidentoista minuutin pituisia taukoja. Kahvitauot ovat työaikaa.

S

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

SAIRASVAKUUTUSMAKSU

sairas (kipeä) + vakuutus (vakuuttaa) + maksu

Verojen lisäksi jokainen työntekijä maksaa sairausvakuutusmaksua KELAlle. Raha menee sairaanhoitoa ja lääkkeitä varten. Sairausvakuutusmaksu on 1,5 % bruttopalkasta.

SAIRAUSSLOMA

sairaus + loma

Sairauslomalla tarkoitetaan päiviä, jotka työntekijä joutuu olemaan poissa töistään sairauden tai tapaturman takia. Sairaana ei saa mennä töihin, vaan tulee jäädä sairauslomalle.

Sairauslomasta pitää ilmoittaa työnantajalle. Työnantaja voi vaatia sairauslomatodistusta sairaudesta. Todistuksen kirjoittaa esimerkiksi lääkäri tai terveydenhoitaja.

SAIRAUSTODISTUS

sairas (kipeä) + todistus (todistaa)

Työnantajalla on oikeus vaatia sairauspoissaolosta lääkärin tai terveydenhoitajan antama kirjallinen todistus.

SYRJINTÄ

syryjä

Ihmisiä on aina kohdeltava samanarvoisina. Ketään ei saa ilman perusteluja asettaa eri asemaan iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolen, perhesyiden, raskauden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on rangaistava teko.

T

TAPATURMAVAKUUTUS

tapaturma (onnettomuus, vahinko) + vakuutus (vakuuttaa)

Kaikki työntekijät on vakuutettu tapaturman varalle. Jos työntekijälle sattuu tapaturma töissä tai työmatkalla, vakuutus korvaa tapaturmasta

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

aiheutuneet kulut. Vakuutus korvaa myös työn aiheuttaman sairauden (ammattitauti) kustannukset.

TASA-ARVO

tasa-arvoinen + kohtelu

Tasa-arvo tarkoittaa, että kaikkia täytyy kohdella työssä yhtä arvokkaasti. Tasa-arvo ei tarkoita, että ihmiset olisivat samanlaisia. On hyväksyttävä erilaisuus.

Suomen laki kieltää kaiken syrjinnän työpaikalla. Suomessa kaikkien miesten ja naisten on osattava työskennellä yhdessä siitä riippumatta, mikä on heidän tehtävänsä työssä.

TE-TOIMISTO

Te-toimisto eli työ- ja elinkeinotoimisto auttaa esimerkiksi työn hakemisessa. TE-toimisto kertoo vapaista työpaikoista ja koulutuksesta.

TUNTIPALKKA

tunti + palkka

Tuntipalkkaisessa työssä palkka määräytyy sen mukaan, mitä on sovittu maksettavaksi jokaiselta työtunnilta. Palkka lasketaan tehtyjen työtuntien mukaan. Tuntipalkat on määrätty työehtosopimuksessa.

TUPO

tulo (raha) + poliittinen (politiikka) + sopimus (sopia)

Tulopoliittinen sopimus eli TUPO tarkoittaa sitä, että työntekijöiden palkoista ja eduista sopimisen yhteydessä sovitaan myös veroista, sosiaaliturvasta ja työelämää koskevista asioista. TUPO:ssa ovat mukana työntekijät, työnantajat ja valtio, sitä kutsutaan kolmikantaiseksi sopimiseksi.

TYKY-TOIMINTA

työ + hyvinvointi + toiminta

TYKY on lyhenne, joka tulee sanoista työkyvyn ylläpitäminen. TYKY-toiminta tarkoittaa sitä, että työnantaja järjestää työntekijöille toimintaa, joka parantaa heidän terveyttään ja hyvinvointiaan ja auttaa jaksamaan

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

töissä. TYKY-toimintaa voi olla esimerkiksi liikuntapäivä tai käyminen taidenäyttelyssä.

TYÖAIKA

työ + aika

Työaikaa on se aika, kun teet töitä työpaikalla. Työaika vaihtelee eri aloilla. Matka kodin ja työpaikan välillä ei ole työaikaa.

TYÖAJAN VALVONTA

työ + aika + valvonta (valvoa)

Työnantajalla on oikeus valvoa työntekijöiden työaikaa. Työnantajalla on oikeus tietää, milloin työntekijä on töissä ja onko hän noudattanut työaikoja. Työaikaa voidaan työpaikalla valvoa kulunvalvonnalla.

TYÖEHTOSOPIMUS

työ + ehto + sopimus (sopia)

Työehtosopimuksessa sovitaan työhedoista, joita noudatetaan jollakin alalla.

Työehtoja ovat esimerkiksi palkka, työaika ja lomat.

Työehtosopimuksen lyhenne (lyhyt nimi) on TES.

TYÖHAASTATELU

työ + haastattelu (haastatella)

Työhaastattelu on työnantajan ja työnhakijan keskustelu, jossa molemmat tutustuvat toisiinsa. Kun työnantaja valitsee uutta työntekijää, hän kutsuu joitakin työnhakijoita työhaastatteluun. Työnantaja valitsee työhaastattelun perusteella uuden työntekijän.

TYÖHAKEMUS

työ + hakemus (hakea)

Työhakemus on hakemus, jolla työntekijä hakee työpaikkaa.

Työhakemus lähetetään usein sähköpostissa tai tehdään internetissä lomakkeelle.

Työhakemukseen voi liittää ansioluettelon.

Joskus työnantaja pyytää työhakemukseen myös todistuksia koulutuksesta tai kielitaidosta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

TYÖHARJOITTELU

työ + harjoittelu (harjoitella)

Työharjoittelu tarkoittaa sitä, että työntekijä tulee uuteen työpaikkaan opettelemaan uutta ammattia tai työtä. Harjoittelu voi olla palkallista tai palkatonta.

Työharjoittelun järjestää usein työvoimatoimisto tai koulu.

TYÖKOKEILU

työ + kokeilu (kokeilla)

Työnhakija tutustuu ammattiin ja työympäristöön tekemällä työtä työpaikalla. Hän kokeilee uutta työtä. Työkokeilun aikana saa samaa tukirahaa kuin työttömänä. Työkokeilun aikana firma voi tutustua työnhakijaan ja katsoa, onko tämä hyvä työntekijä heille, eikä firman tarvitse maksaa palkkaa. Työkokeilun aikana oppii paljon työstä ja firmasta ja jos kaikki menee hyvin, usein voi jatkaa työssä kokeilun jälkeen.

TYÖHÖNVALMENTAJA

työ + valmentaja (valmentaa)

Työhönvalmentaja on tukihenkilö, joka voi tukea uutta työntekijää, työyhteisöä ja työnantajaa rekrytointivaiheessa sekä uuden työn alkuvaiheessa. TE-toimisto voi maksaa oman työhönvalmentajan työnhakijalle. Yleensä idea työhönvalmentajan avusta tulee työnhakijalta tai TE-toimistosta, mutta myös työnantaja voi pyytää työhönvalmentajan apua.

TYÖHÖNVALMENNUS

työ + valmennus (valmentaa)

Työhönvalmennus tarkoittaa henkilön auttamista ja tukemista, jotta hän saa työpaikan. Tarkoituksena on löytää työntekijälle sopiva palkkatyö ja auttaa työntekijä alkuun työpaikalla.

Työhönvalmennus kestää yleensä noin kuusi kuukautta.

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖ

työ + markkina (tapahtuma) + järjestö (yhdistys)

Työntekijöillä ja työnantajilla on omat järjestönsä. Työmarkkinajärjestöt

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

pyrkivät vaikuttamaan yhteiskuntaan kaikissa niiden jäseniä koskevissa asioissa.

TYÖNANTAJA

työ + antaja (antaa)

Työnantaja voi olla yksityinen henkilö, yritys, valtio, kunta tai järjestö.

TYÖNHAKIJA

työ + hakija (hakea)

Henkilö, joka hakee työpaikkaa.

TYÖNJOHTO

työ + johto (johtaa)

katso ESIMIES

TYÖNJOHTO-OIKEUS

työ + johto (johtaa) + oikeus (lupa)

Työnantajalla on oikeus johtaa ja valvoa työtä. Tätä sanotaan työnantajan direktio -oikeudeksi.

Työnantajan antamia käskyjä ja ohjeita on pitää noudattaa.

TYÖNTEKIJÄ

työ + tekijä (tehdä)

Työntekijä on se, jonka työnantaja on ottanut tekemään työtä.

TYÖOLOSUHTEIDEN JÄRJESTELYTUKI

työ + olosuhde + järjestely (järjestellä) + tuki

Jos työntekijä tarvitsee esimerkiksi jonkin vamman takia erityisiä työvälineitä tai toisen työntekijän tukea työtehtäviin, firma voi saada sitä varten lisärahaa TE-toimistolta.

TYÖSOPIMUS

työ + sopimus (sopia)

Työsopimuksessa sinä lupaat, että teet työtä.

Työnantajasi lupaa maksaa siitä palkkaa.

Työsopimuksessa sovitaan esimerkiksi palkasta, työajasta ja

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

työtehtävistä.

Työsopimus tehdään, kun työ alkaa.

TYÖSOPIMUKSEN PURKAMINEN

työ + sopimus + purkaminen (purkaa, lopettaa)

Työsopimuksen purkaminen tarkoittaa työsopimuksen lopettamista.

Työsopimuksen voi purkaa työnantaja tai työntekijä. Työsopimuksen purkamiseen pitää olla hyvä ja perusteltu syy. Työsopimuksen purkamisen jälkeen työ loppuu yleensä heti.

TYÖSUHDE

työ + suhde (tehdä)

Työntekijällä ja työnantajalla on työsuhde, kun he tekevät työsopimuksen.

Työsuhteessa työntekijä tekee, mitä työnantaja määrää.

Työntekijä saa siitä palkkaa.

TYÖSUOJELU

työ + suojelu (suojella)

Työsuojelu tarkoittaa, että työpaikoilla arvioidaan, mitä vaaroja siellä on. Arvioinnin perusteella laaditaan suunnitelmia ja turvallisuusohjeita, joilla vaaroihin varaudutaan. Työsuojelun tavoite on, että työntekijöillä on turvalliset ja terveelliset olot työssään.

Vaaroja voivat aiheuttaa esimerkiksi melu, pöly, kylmyys, kuumuus, myrkyt, sähkö tai vaaralliset laitteet. Haittaa voi olla myös liian pitkästä työajasta tai liian kiireisestä työstä.

Työntekijän täytyy noudattaa turvallisuusohjeita. Työntekijän täytyy myös ilmoittaa työnantajalle tai työsuojeluvaltuutetulle, jos hän huomaa vaaroja tai puutteita työpaikalla.

TYÖSUOJELUVALTUUTETTU

työ + suojelu (suojella) + valtuuttaa (luvata)

Työsuojeluvaltuutettu on työntekijöiden valitsema edustaja työpaikalla.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävänä on työntekijöiden terveyden ja hyvinvointiin liittyvien asioiden hoitaminen.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

TYÖTERVEYSHUOLTO

työ + terveys (lääkäri) + huolto (palvelu)

Työterveyshuolto on terveydenhuoltoa, jonka työnantaja järjestää työntekijöille.

Työterveyshuollon avulla yritetään myös estää terveyshaittoja, joita työ aiheuttaa.

TYÖTODISTUS

työ + todistus (todistaa)

Kun työntekijän työsuhde päättyy, hänellä on oikeus saada työnantajalta työtodistus. Työtodistuksessa täytyy olla työntekijän ja työnantajan nimi, kuinka pitkän ajan työ kesti ja mitä töitä työntekijä teki (työtehtävät).

Työntekijä voi myös pyytää, että työtodistukseen merkitään työsuhteen päättymisen syy ja arvio työntekijän taidoista.

TYÖTTÖMYYSKASSA

työtön + kassa

Työttömyyskassa on järjestelmä, joka maksaa työntekijälle päivärahaa silloin, kun työntekijä joutuu työttömäksi. Päiväraha lasketaan työstä maksetun palkan perusteella. Työttömyyskassan maksama päiväraha on yleensä parempi, kuin valtion maksama työttömyysturva.

TYÖTTÖMYYSVAKUUTUSMAKSU

työtön + vakuuttaa (luvata) + maksu

Työttömyysvakuutusmaksua maksetaan työttömyyden aiheuttamien menojen maksamista varten. Työntekijä maksaa palkasta työttömyysvakuutusmaksua. Se on 0,6 % bruttopalkasta.

TYÖTURVALLISUUS

työ + turvallisuus (turvallinen)

Työn pitää olla sellaista, että se ei aiheuta sairauksia eikä tapaturmia.

Työnantaja huolehtii ja opettaa työntekijälle, miten työtä voi tehdä turvallisesti.

TYÖVOIMA

työ + voima (apu)

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

Työvoima tarkoittaa ihmisiä, jotka tekevät tai voivat tehdä töitä. Usein puhutaan esimerkiksi ulkomaisesta työvoimasta eli työntekijöistä, jotka tulevat ulkomailta.

TYÖVOIMATOIMISTO

työ + voima (apu) + toimisto

Työvoimatoimisto auttaa löytämään työtä. Työntekijän on ilmoittauduttava työvoimatoimistoon, jotta voi saada työttömyyskorvausta.

TYÖVUORO

työ + vuoro

Työvuoro tarkoittaa sitä aikaa, kun on sinun vuorosi olla työssä.

U

URAKKATYÖ

työ + suoritus (suorittaa)

Urakkatyössä palkka maksetaan työsuorituksesta eli urakasta.

V

VAKITUINEN TYÖ

vakituinen + työ

Vakituinen työ tarkoittaa sitä, että työnantaja ja työntekijä sopivat, milloin työ alkaa, mutta työn loppumisesta ei sovita mitään. Työsopimus on voimassa toistaiseksi.

VANHEMPAINVAPAA

vanhemmat (isä, äiti) + vapaa

Kun perheeseen syntyy lapsi, isä tai äiti voi äitiysvapaan jälkeen jäädä vanhempainvapaalle. Vanhempainvapaalla isä tai äiti saa vanhempainrahaa, jonka KELA maksaa. Vanhemmat voivat olla vanhempainvapaalla vuorotellen.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

VAROITUS

varoittaa

Jos työntekijä laiminlyö tai rikkoo velvollisuuksiaan, esimerkiksi myöhästelee tai on luvattomasti poissa töistä, työnantaja voi antaa varoituksen. Jos työntekijä saa usean varoituksen, työnantaja voi irtisanoa hänet.

VERO

Valtio ja kunnat keräävät veroja, jotta voidaan maksaa julkiset menot kuten julkisen liikenteen, kulkuyhteydet, sairaalat, eläkkeet, koulut ja yliopistot. Aina kun maksetaan palkkaa, siitä maksetaan myös veroja.

VEROKORTTI

vero + kortti

Verokortin tarvitsevat kaikki, jotka saavat palkkaa tai muita tuloja. Verokortti annetaan työnantajalle.

Verokorttiin on merkitty, kuinka paljon työntekijä maksaa veroa palkastaan. Työnantaja vähentää veron palkasta suoraan.

Verovirasto lähettää vuoden alussa verokortin niille, joilla on tuloja. Verokortin voi myös pyytää verotoimistosta.

VUOROTTELUVAPAA

vuorottelu (vuoro, vuorotella) + vapaa

Vuorotteluvapaa tarkoittaa pidempää vapaata työstä. Vuorotteluvapaata saa ottaa työntekijä, joka on vakituksessa työsuhteessa ja tehnyt työtä yli 20 vuotta. Vuorotteluvapaa voi kestää enintään 180 päivää.

Vuorotteluvapaalta ei saa palkkaa, mutta Kela maksaa korvausta tältä ajalta.

Vuorotteluvapaan ajaksi työntekijän paikalle palkataan toinen ihminen. Tämän palkattavan ihmisen on oltava työtön työnhakija.

VUOROTYÖ

vuorottelu (vuoro, vuorotella) + työ

Vuorotyössä työaika vaihtuu säännöllisesti työpaikan suunnitelman mukaan. Yleisiä vuorotöitä ovat kaksivuorotyö ja kolmivuorotyö. Kaksivuorotyössä työntekijät tekevät työtä kahdessa työvuorossa,

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

esimerkiksi aamuvuorossa ja iltavuorossa. Kolmivuorotyössä yksi työvuoro tehdään yöllä.

VUOSILOMA

vuosi + loma

Vuosiloma on lomaa, jota kertyy työntekijälle. Vuosilomaa kertyy tavallisesti 2 tai 2,5 päivää kuukaudessa. Työnantaja päättää, milloin työntekijä voi pitää vuosilomaa. Suurin osa vuosilomasta pidetään yleensä kesällä.

VÄHIMMÄISPALKKA

vähimmäis (vähän) + palkka

Vähimmäispalkka tarkoittaa pienintä palkkaa, jota työnantajan on mahdollista maksaa työntekijälle. Vähimmäispalkan määrän kertoo työehtosopimus.

Vähimmäispalkasta käytetään myös nimitystä minimipalkka.

Y

YHTEISTOIMINTA

yhteis (yhteinen) + toiminta

Yhteistoiminta (lyhyeltä nimeltä YT) on neuvottelua työpaikan asioista työnantajan ja työntekijöiden kesken. Yleensä työntekijät valitsevat omat edustajansa yhteistoimintaa varten. Yhteistoiminnassa käsitellään esimerkiksi työpaikan sääntöjä, työntekijöiden koulutusta, työpaikkaa koskevia isoja muutoksia sekä työntekijöiden vähentämistä.

YHTEISTOIMINTANEUVOTTELUT

yhteis (yhteinen) + toiminta + neuvottelu (neuvotella)

Isoilla työpaikoilla täytyy ennen työntekijöiden vähentämistä käydä yhteistoimintaneuvottelut (YT-neuvottelut), joissa etsitään muita ratkaisuja irtisanomisten tilalle.

YLITYÖ

yli (enemmän) + työ

Työsopimuksessa on sovittu työajan pituudesta. Jos työntekijä tekee

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MALVA

MAAHANMUUTTAJAT
VALMENTAEN TYÖELÄMÄÄN

pidempää päivää, hänellä on oikeus ylityökorvaukseen. Ylityöstä maksetaan parempaa palkkaa. Ylityö on aina vapaaehtoista. Työnantaja ei voi pakottaa tekemään ylityötä.

Ä

ÄITIYSVAPAA

äitiys (äiti) + vapaa

Äitiysvapaa alkaa 30–50 päivää ennen synnytystä. KELA maksaa äitiysvapaan ajalta äitiyspäivärahaa.

Työnantaja maksaa yleensä äitiysvapaan alusta palkkaa jonkin aikaa. Työsuhdetta ei saa katkaista äitiysvapaan takia.

Sanasto on koostettu useammasta eri tietolähteestä:

[Selkokeskus » Työelämäsanastoa selkokielellä](#)

[Erilaisuus sallittu \(tyoelamanverkko-opisto.fi\)](#)

[Tuet lyhyesti selkoversio.pdf \(osaamisenpaikka.fi\)](#)

Muita hyviä linkkejä:

[TYÖNHAUN TEHTÄVÄKIRJA - PDF Ilmainen lataus
\(docplayer.fi\)](#)

[Töitä Suomesta - InfoFinland](#)

[Ammattisanastoja eri ammatteihin](#)

[Maahanmuuttajakielten sanakirjat - Kotimaisten
kielten keskus \(kodus.fi\)](#)

[Sanasto - Maamot](#)

EU:lta
2014–2020

